

Булінг (*bullying*, від англ. *bully* — залякувати, цькувати) — діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Булінг може проявлятися у вигляді психологічного тиску (образи, приниження, погрози, ігнорування тощо) та фізичних знущань (удари, поштовхи, принизливий фізичний контакт, побиття та інше). Не рідко фізичний і психологічний тиск об'єднуються.

19 січня 2019 року вступив у дію Закон України про протидію булінгу і передбачає чітко визначений алгоритм реагування на цькування у закладі: спочатку задіюється адміністрація закладу. Далі — той, хто потерпає від булінгу, чи той, хто знає про таку ситуацію, в класичному випадку, мав би звернутися саме до адміністрації закладу і повідомити про такий випадок. Після цього адміністрація має створити комісію, яка розслідує дану ситуацію. І вже за її рішенням можна оцінити чи був факт булінгу.

Ще одне нововведення закону — штрафи за булінг. Якщо особа піддала іншу особу цькуванню вперше, то вона зобов'язана буде сплатити від 340 гривень до 850, якщо ці дії вчинив неповнолітній від 14 до 16 років, штраф мають сплатити його батьки. За повторне цькування, сума збільшується — від 1700 грн до 3400 гривень. Також приховування випадків булінгу педагогами тягне за собою накладення штрафу в розмірі від 850 грн до 1700 грн.

Алгоритм реагування на випадки булінгу в закладі освіти

Порядок подання та розгляду заяв про випадки булінгу

Типовими ознаками булінгу (цькування) є:

- систематичність (повторюваність) діяння;
- наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);

дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

Згідно Закону України «Про освіту» (розділ I, статті 25, 26) керівник закладу освіти має забезпечувати створення у закладі освіти безпечного освітнього середовища, вільного від насильства та булінгу (цькування), у тому числі:

- розглядати заяви про випадки булінгу (цькування) здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та видавати рішення про проведення розслідування;
- забезпечувати виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування);
- повідомляти уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України та службі у справах дітей про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти.

Якщо дитина стала свідком або жертвою булінгу в закладі освіти, передусім вона може розказати про це батькам, педагогам, психологу, соціальному педагогу або безпосередньо директору закладу освіти.

Після отримання звернення дитини, відповідна особа інформує керівника закладу освіти у письмовій формі про випадок булінгу.

Керівник закладу:

- розглядає таке звернення та реєструє у журналі обліку звернень та повідомлень про жорстоке поводження з дітьми або загрозу його вчинення;
- з'ясовує усі обставини булінгу відповідно до Порядку розгляду звернень та повідомлень з приводу жорстокого поводження з дітьми або загрози його вчинення, затвердженого спільним наказом Міністерства соціальної політики України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства охорони здоров'я України № 564/836/945/577;

- скликає засідання комісії з розгляду випадків булінгу та окреслює подальші дії.

До складу такої комісії можуть входити педагогічні працівники, (у тому числі психолог, соціальний педагог), батьки постраждалого та булера, керівник закладу та інші зацікавлені особи.

Рішення комісії реєструється в окремому журналі, зберігається в паперовому вигляді з оригіналами підписів всіх членів комісії.

Педагогічні працівники мають право на захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, у тому числі булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю.

Якщо педагог або інший працівник закладу освіти став свідком булінгу, то він має вжити невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування), а також повідомити керівника закладу незалежно від того, чи покаржилась йому жертва булінгу чи ні.

Зразок
заяви про вчинення булінгу у закладі освіти

Директору ДНЗ "ВПУ №11
м. Хмельницького"
Селізару В.М.
П І П,
учня (учениці) групи № __,
проживаю за адресою:

телефон _____

ЗАЯВА

20 березня 2019 року, під час перерви, мій однокласник (ПІП), в присутності інших учнів, словесно мене образив та наніс тілесні ушкодження. Це призвело до нервового зриву, відмови бути присутнім на уроках. Звертаю Вашу увагу на те, що учень (ПІП) не вперше застосовує такий вид цькування по відношенню до мене та до інших учнів групи. Прошу вивчити факти, зазначені у заяві, та захистити мене від жорстокого поводження і психологічного насилля з боку однокласника (ПІП).

Дата

Підпис

Порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування)

1. Якщо комісія, створена для розгляду випадку булінгу (цькування), визнала, що це був булінг (цькування), а не одноразовий конфлікт чи сварка, то керівник закладу освіти в обов'язковому порядку повідомляє про це уповноваженим підрозділам:

Зарічанський відділ Національної поліції;

Службу у справах дітей Хмельницької міської Ради.

2. У разі, якщо комісія не кваліфікує випадок, як булінг (цькування), а постраждалий не згодний з цим, то він може одразу звернутися до органів Національної поліції із заявою, про що керівник закладу освіти має повідомити постраждалого.

Але за будь-якого рішення комісії керівник закладу забезпечує психологічну підтримку усім учасникам випадку.

Психологічний супровід таких осіб здійснює соціальний педагог у взаємодії із практичним психологом.